

VACCINATIE TEGEN MENINGOKOK SEROGROEP C, EN PROFYLAXIS VAN BACTERIELE MENINGITIS IN HET ALGEMEEN

In een Mededeling van de Hoge Gezondheidsraad, verschenen als bijvoegsel bij de Folia van april 2001, werd de vaccinatie tegen *Neisseria meningitidis* (meningokok) serogroep C besproken, dit naar aanleiding van het beschikbaar komen van een geconjugueerd monovalent vaccin. De laatste maanden zijn door de federale overheid en door de gemeenschappen in ons land maatregelen genomen voor gestructureerde vaccinatieprogramma's. In dit artikel komen we terug op deze vaccinatie, en op profylaxis van bacteriële meningitis in het algemeen. In de Mededeling van de Geneesmiddelenbewaking in dit nummer wordt aandacht besteed aan de ongewenste effecten van de vaccins tegen meningokok serogroep C.

In de Mededeling bij de Folia van april 2001 werd vermeld dat, binnen de gevallen van meningitis veroorzaakt door meningokokken, het aandeel van infecties door serogroep C sedert 1997 toeneemt. In 2000 bedroeg dit aandeel door serogroep C 33%; de belangrijkste oorzaak van meningitis door meningokokken was nog steeds serogroep B (tegen serogroep B bestaat nog steeds geen vaccin, en men verwacht binnen de eerste jaren nog geen verandering daarin). In 2001 werden ruim 50% van de gevallen door serogroep C veroorzaakt, en dit in alle leeftijdsgroepen, met uitzondering van de leeftijdsgroep 10 tot 14 jaar waarin meningokokken-meningitis zeer zeldzaam is.

Men mag niet vergeten dat meningitis ook door andere bacteriën kan worden veroorzaakt, vooral *Haemophilus influenzae type b* en *Streptococcus pneumoniae*. Dankzij de veralgemeende vaccinatie tegen *H. influenzae type b* is meningitis door deze kiem heel sterk gedaald. Een vaccin dat geschikt is voor immunisatie tegen invasieve infecties (o.a. meningitis) door *S. pneumoniae* bij kinderen tussen 2 maand en 2 jaar oud, is geregistreerd in België; dit vaccin, dat reeds beschikbaar is in meerdere Europese landen, zou in België niet vóór 2003 worden gecommmercialiseerd.

Gestructureerd vaccinatieprogramma in België

In december 2001 keurden de federale overheid en de verschillende gemeenschappen in ons land een overeenkomst goed die een gestructureerd vaccinatieprogramma tegen meningokok serogroep C toelaat.

- In de Vlaamse Gemeenschap wordt tot eind juni 2002 aan alle kinderen van 1 jaar tot en met deze in de derde kleuterklas (of geboren in 1996), en aan alle adolescenten van het derde jaar secundair onderwijs, gratis vaccinatie tegen meningokok serogroep C aangeboden. De vaccinatiecampagne zou geleidelijk worden uitgebreid naar andere leeftijdscategorieën, waarbij in het najaar van 2002 verder de éénjarigen alsook de nieuwe studenten in het derde, vijfde en zesde jaar secundair onderwijs, een gratis vaccin zouden kunnen bekomen.

- In de Franse Gemeenschap wordt vanaf maart 2002 tot eind juni 2002 aan alle kinderen geboren tussen 1 januari 1997 en 31 december 2000, gratis vaccinatie tegen meningokok serogroep C aangeboden. Aan de kinderen geboren na 31 december 2000 zal vaccinatie tegen meningokok serogroep C automatisch worden aangeboden met de basisvaccinaties bij bereiken van de leeftijd van 13 maand. De resultaten van deze campagne zullen bepalend zijn voor de vaccinatiepolitiek in 2003.

Kinderen jonger dan 1 jaar oud komen momenteel niet in aanmerking voor de gratis vaccinatie. In deze leeftijdsgroep zijn 3 doses van het vaccin noodzakelijk.

Antibacteriële profylaxis in geval van contact met een patiënt met meningokokkeninfectie

Het beschikbaar zijn van het vaccin tegen meningokok serogroep C mag het belang van antibacteriële profylaxis in geval van nauw contact met een patiënt met meningokokkeninfectie (de “index-case”) niet doen vergeten [zie ook Folia van mei 2000 en november 1997]. Gebruik van antibiotica ter preventie van invasieve meningokokkeninfecties is enkel aan te bevelen voor personen die in nauw contact met een patiënt met meningokokkeninfectie verblijven: familie en huisgenoten die onder hetzelfde dak verblijven, “kissing contacts”, personen in gesloten gemeenschappen (b.v. slaapzalen op internaten) en jonge kinderen in kinderdagverblijven of kleuterklasjes. In de meeste gevallen wordt profylaxis bij klasgenoten in lagere en middelbare scholen (tenzij zich meer dan één geval heeft voorgedaan), en bij medisch en verzorgend personeel, en bij laboratoriumpersoneel (behalve in geval van verhoogd risico zoals na mond-op-mondreanimatie en bij moeilijke intubatie) niet aanbevolen.

Hierna wordt het schema voor chemoprofylaxis uit de Folia november 1997 hernomen, met waar nodig aanvullingen [o.a. op basis van *Sanford Guide to Antimicrobial Therapy 2000-2001, Belgian/Luxembourg*].

- Volwassenen: eenmalige inname van ofloxacin 400 mg of van ciprofloxacine 500 mg.

Bij zwangere vrouwen wordt azithromycine (500 mg eenmalig) of spiramycine (6.000.000 IE per dag in 2 giften gedurende 5 dagen) aanbevolen. [In de bijsluiter van ZITROMAX (azithromycine) wordt vermeld dat de gebruiksveiligheid bij de zwangere vrouw niet is vastgesteld.]

- Kinderen: azithromycine 10 mg/kg eenmalig, of rifampicine 10 mg/kg om de 12 uur gedurende 2 dagen (4 toedieningen in totaal) [zie Folia mei 2000 voor magistrale bereiding van siroop op basis van rifampicine].

[De chinolonen, b.v. ciprofloxacine en ofloxacin, zijn gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap en dienen indien mogelijk te worden vermeden onder de leeftijd van 18 jaar gezien de vermoede effecten op het gewrichtskraakbeen.]

In de *Sanford Guide* wordt benadrukt de profylaxis zo snel mogelijk te starten, bij voorkeur binnen de 24 uur na contact met de “index-case”.

Nuttige informatiebronnen

Vlaamse Gemeenschap:

<http://www.wvc.vlaanderen.be/meningitis/vragen/index.htm>

Franse Gemeenschap:

<http://www.cfwb.be/sante/dochtml/campagne2002.html> of <http://www.cfwb.be>

Specialiteitnamen

Vaccin tegen meningokok serogroep C: Meningitec, Menjugate, Neisvac-C (voor de gratis vaccinatiecampagne tot eind juni 2002 werd door de Vlaamse Gemeenschap gekozen voor Neisvac-C, door de Franse Gemeenschap voor Meningitec)

FLASH

- ➔ Er werd ons gesignaleerd dat bepaalde artsen **magistrale bereidingen op basis van pseudo-efedrine** voorschrijven voor patiënten die wensen te vermageren. De doeltreffendheid van pseudo-efedrine als anorexigeen is echter niet bewezen, en er zijn aanwijzingen dat pseudo-efedrine stijging van de bloeddruk en van de hartfrequentie kan veroorzaken, vooral bij hypertensieve patiënten. In de Folia van maart 2002 wezen we ook op het mogelijk verhoogd risico van congenitale afwijkingen, in het bijzonder gastroschisis. Het voorschrijven van pseudo-efedrine als anorexigeen is waarschijnlijk een gevolg van de beslissingen die de laatste tijd zijn genomen in verband met de anorexigenen. Inderdaad is sedert 27 oktober 2001, via ministerieel besluit (M.B. 12.9.2001; Belgisch Staatsblad 17.10.2001), de aflevering verboden van de anorexigenen amfepramon, clobenzorex, fenbutrazaat, fendimetrazine, fenmetrazine, fenproporex, fentermine, mazindol, mefenorex, norpseudo-efedrine en propylhexedrine, onder vorm van zowel magistrale bereiding als specialiteit [zie ook Recente Informatie oktober-november 2001 bij de Folia van december 2001; Folia november 1999, mei 1999, oktober 1997 en januari 1997]. Ook aflevering van fenylpropanolamine, een sympathicomimeticum met anorexigene eigenschappen, zal verboden worden, als magistrale bereiding en als specialiteit [zie ook Folia december en mei 2000].